

dnostavna konsekvence dveh strank. Povsod je tako, da ima vsaka stranka svoj klub, in kako naj bi bilo pri nas drugače. Kdor misli na jeden klub, mora misliti tudi na jedno stranko, da pa to, vsaj sedaj, na Kranjskem ni mogoče, mi gotovo pritrudi vsakdo. Jaz toraj računam z dvema strankama in tu me vodi misel, da je mej obema strankama treba premnogo poravnati in izravnati, preden je misliti na tesnejo zvezo t. j. združenje v jeden klub. Toda katoliško-narodna stranka odločno želi skupen klub in ponuja v klubu predsedstvo narodni stranki, da javnost prepriča, da noče porabljeni svoje numerične večine v klubu.

Po mojem mnenju bi bil pogoj združenju v jeden klub spojenje obeh strank v jedno, to bi dajalo skupnem klubu trajnost. Če se hoče doseči stalnost v slovenskih političnih razmerah na Kranjskem in odstraniti kvarni boj, mora se težiti po tem, da postanemo jedna stranka. Ker pa to sedaj in najbrže še dolgo ni mogoče, tudi skupen klub ni mogoč. To je dosledno pravilo — vendar ima vsako pravilo tudi izjemo, in morda je mogoča taka izjema na Kranjskem. Poglejmo si imeni strank. Narodni moment je obema skupen, katolištvo naglašuje posebej samo jedna stranka. Če se katoliško-narodni stranki prepusti, da v posebni meri goji katolištvo, da se pa stranki združita v vsem, kar se umeva pod narodnostjo, — narodno-politična, narodno-kulturna vprašanja, gmotna povzdiga naroda itd. — tedaj imamo lahko dve stranki in vendar jeden klub.

Jedinstven klub brez dvojbe ne more biti stalen, če se v njem nahajajo člani, kateri pripadajo različnim strankam, ki hočejo delovati v prilog svoji stranki in na kvar drugi tudi v takih stvareh, katere so klubu skupne. To bi se pa tudi ne smelo dopustiti pristašem obeh strank na deželi. Tu se mi je dotakniti najprej rane na narodnem telesu na Kranjskem, katere izvenkranjski Slovenci ali ne poznajo, ali ne uvažujejo. Boj na gospodarskem polju vrši se na Kranjskem v najzopernejših oblikah. Tipična nam je v tem oziru Notranjska. Tu je imela narodna stranka največjo zaslombo, tu je primerno mnogo narodnega razumništva. Da le to razorožijo, ustanovile so se v istih trgih, oziroma vaseh poleg narodnih, še katoliško-narodne posojilnice. Da se narodno trgovstvo ukroti, osnovala so se in se snujejo konzumna društva. Druge posojilnice v istih trgih in vaseh, poleg že obstoječih, se obsojajo same po sebi in so naravnost v gospodarskem oziru nevarne. Ti zadržki sprave se morajo odstraniti oziroma delovanje v ti smeri ustaviti. Tako delovanje, če se nadeljuje, bi provzročalo vedni nemir in bi pogubno uplivalo na solidarno postopanje združenih poslancev. Dalje, pristaši strank, jedne kakor druge, morali bi se odpovedati temu, da ponižujejo drugo stranko na korist svoji, v skupnih stvareh bi ravno ne smelo biti nikakega strankarstva, in poslanci pri svojih nastopih pred volilci bi se morali osobiti čuvati, da ne delajo zdražbe v tem oziru. Politika v cerkvi — koliko se je v tem oziru grešilo! — mora prenehati. V cerkvi naj

marveč katoliško-narodna stranka goji katoliški del svojega programa. Pri volitvah v vsakoršne zastope morale bi izginiti stranke in morale bi se uvaževati v javnem življenju zmožnost in delavnost, ne pa strankarska korist, — kakor se je točno izreklo v resoluciji na postojinskem shodu. — Kar pa je največje važnosti, sedaj bi se že morale stranke zvezati, da hočejo odslej sporazumno postavljati kandidate in jih voliti osobito v deželni in državni zbor. Če se to ne dogovori, bode razdor mej volilci permanenten in tem intenzivnejši, čem bliže bi bile volitve — in kako si je pod takimi razmerami mogoče misliti trajen skupen klub? — Ob kratkem rečeno v stvareh, katere bi si postavil klub v svoj program, prenehati bi morali stranki in nastati morala bi samo jedna stranka.

Omenil sem samo nekaterih stvari, ki bi se morale kar čez noč spremeniti, se kar odpraviti, da bi bilo upati, da se oživetvori skupen klub, kateri bi zajedno imel v sebi poroštvo trajnosti. Če se to vse zgodi, ne dvomim, — da narodna stranka z obema rokama seže po skupnem klubu.

Mi se s temi izvajanja dr. Ferjančiča v bistvu strinjamo, četudi ne soglašamo z vsako njegovo besedo. Zdi se nam, da jena tej podlagi kakor jo je precizoval dr. Ferjančič, lahko doseči spravo. Ako katoliško-narodna stranka sprejme pogoje, kateri so za obe stranki sprejemljiva in za obe jednako ugodni ali neugodni, potem imamo lahko že čez teden dnij jedinstven klub.

Politični pregled.

Položaj. — Pri čem smo? Še vedno ni odgovora na to vprašanje, še vedno ne ve nihče povedati, kako se razmere razvijejo, pač pa prodira čedalje bolj prepričanje, da minister-ski predsednik baron Gautsch ni kot nalogi, katero mu je rešiti. Da doseže spravo mej Čehi in Nemci je spravno akcijo prenesel v deželne zbore, a doslej ni dosegel nobenega uspeha, kajti do sprave je sedaj še vedno pot ravno tako dolga, kakor je bila ob odstopu grofa Badenija, razloček je le ta, da ima baron Gautsch sedaj že mnogo več nasprotnikov in mnogo manj prijateljev, kakor jih je imel ob prevzetju ministerstva.

Štajerski dež. zbor. — Nemški nacionalsci so v tem dež zboru najbolje pokazali svojo nestrpnost. Pri volitvi v posamične odseke niso volili v noben odsek nobenega pristaša nemške katoliške ljudske stranke, kateri je tudi drž. poslanec, vsled česar so tudi vsi izvoljeni člani te stranke izstopili iz odsekov, v katere jih je poslala njih stranka. Še sijajnejše se je pokazala nemška nestrpnost v dež. zboru štajerskem ko je dr. Dečko podal neko interpelacijo v slovenskem jeziku. Nemci so začeli na vse možne načine razgrajati in razzajati in so zahtevali, naj dr. Dečko v nemškem jeziku interpelira Glavar Attems je tem kričačem ugodil in je odredil, da se mora interpelacija prečitati v nemškem jeziku.

Koroški dež. zbor. — Nemci so kakor v češkem, moravskem, tirolskem, dolenje in gorenje avstrijskem, štajerskem in solnograškem dež. zboru tako tudi v koroškem stavili predlog, naj se razveljavijo jezikovne naredbe. Pri volitvi v odseke so izmed slovenskih poslancev samo Murija volila v dva neznatna odseka, Einspielerja in Grafenauerja pa popolnoma prezrli. V najvažnejših odsekih nimajo Slovenci nobenega zagovornika svojih zahtev.

Češki deželni zbor. — Bližnja prihodnost naše notranje politike se odloči v češkem dež. zboru ali vse kaže, da se ne doseže zaželjena sprava med Čehi in Nemci. Češki veleposestniki so stavili predlog, naj se izvoli poseben odsek, kateri naj izdela jezikoven zakon za Češko. Proti temu predlogu so se izrekli Nemci. Debata, katera se je vršila te dni, je bila jako ostra in je povečala že obstoječa nasprotja. V debato je posegla tudi vlada z izjavo, da hoče verovati ravnopravnost obeh narodov v celi deželi in integriteto Češke, jezikovne naredbe pa da hoče premeniti v tem smislu, da se ustanovo samočeški, samonemški in mešani okraji. Z izjavo ni bil nihče zadovoljen, ne Čehi, ne Nemci, in nastal je tak hrup, da se je seja morala zaključiti. Nemci se vzlic silni popustljivosti Čehov pripravljajo na izstop iz dež. zbora in naznanjajo, da to store, ako se njih predlog o razveljavljenju jezikovnih naredb se odkaže posebnemu odseku, cesar Čehi nečejo storiti.

Moravski dež. zbor. — Narodnostno nasprotje ni na Moravskem tako veliko, kakor na Češkem. V Moravskem dež. zboru sta obe stranki, nemška in češka, precizovali svoje zahteve, na katerih podlagi sta pripravljene na spravo. Vlada je z ozirom na to povabila zastopnike obeh strank na „neobvezne pogovore“. Ti pogovori so se vsled dogodb v češkem dež. zboru za sedaj odložili in sicer do konca januarja, a vršili se bodo samo če se na Češkem dožene sprava.

Hrvatska — Dež. zbor hrvatski razpravlja sedaj o dež. proračunu. Opozicija je porabila to priliko in je v rezkih govorih razkrila neznosne razmere, katere vladajo po krivdi bana Khuena-Hedervarya na Hrvatskem. Žal, da se na višjih mestih glas naroda kar nič ne upošteva. Že letos so se na Hrvatskem primerili veliki izgredi, a če pojde tako dalje, se utegnejo primeriti še vse druge reči.

Reka. — Konflikt mej Reko in Madjarsko se je zopet poostiril. Pri volitvah v obč. svet je madjaronska stranka propadla. Vlada je v tem siloma uveljavila za Reko tiste zakone, katerim so se Rečani uprli, češ, da se ž njimi krši avtonomija Reke. Ko je obč. zastop izvolil župana, ga je vladni zastopnik vprašal, če prizna uvedenje rečenih zakonov in ker je župan izjavil, da tega ne prizna, je vladni zastopnik takoj razpustil obč. svet. Vlada je potem imenovala mladega grofa Szaparyja reškim guvernerjem in hoče zdaj pri volitvah poskusiti svojo srečo.

Srbija. — Razkralj Milan deluje z železno doslednostjo in veliko prekanjenostjo na dosego svojega smotra: da se namreč zopet polasti kraljevske krone. Najprej je spravil na krmilo njemu slepo udano ministerstvo, potem pa samega sebe postavil na čelo vojske, s katere pomočjo upa strahovati ves narodov, ki je njegov odločen nasprotnik. Da je Avstrija zapletena v srbske homatije, to si pač lahko vsak misli, zlasti če izve, da je bil Milan vzprejel v avdijenciji pri našem cesarju.

Perzija. — V daljni Perziji začelo se je veliko revolucionarno gibanje. Uzrok je baje to, da uradništvo ljudstvo neusmiljeno izsesava in mu nalaga neznosnih bremen, verjetnejše pa je, da je revolucijo uprizorila Angleška.

mislimi in nasveti, katere je razglasil slovenski rojak dr. Karol Pečnik, zdravnik v Aleksandriji v Egiptu. Dr. Pečnik se v svojem spisu ozira sicer naprej na goriške mizarje, ali kar je njim povedal, velja v še večji meri za kranjske mizarje. Evo, kaj piše dr. Pečnik:

V Egiptu se prodajajo mizarški izdelki izredno dobro in domači mizarji bi mogli veliko prislužiti, da so le sposobni, zjediniti se, osnovati mizarško zadrugo za izvoz. Začnimo z ničlo! Ves dobiček je tekkel do zdaj v žepe prekupcev in komisijonarjev, ubogi mizar je ostal pri trdem kruhu. Ali kako začeti?! — Posamezen mizar nima toliko denarja, da bi se zamogel v direktnem eksportu vzdržati, potreboval bi vsekakor, če že ne v Trstu, pa vsaj v Aleksandriji svojega komisijonarja, ki bi ubogega mizarja na desno in na levo lahko molzel in pri vsem tem ostal najperfektnjši poštenjakovič.

Brez zadruga ni izhoda. Le zadruga bi imela toliko sredstev, da se lahko izogne tržaških in aleksandrijskih posredovalcev in prihrani ves ogromni zaslužek prekupcev za se. Jaz si mislim tu posamezne zadruga n. pr. solkanskih, kanalskih itd. mizarjev, ali zamogla bi se tudi ustanoviti zadruga slovenskih mizarjev na Goriškem ali pa celo za Primorsko in Kranjsko skupaj. Izdelki iz Koroškega in Štajerskega bi seveda trpeli na višji prevoznici ceni železnice do Trsta in kazali manj dobička. Kako to zadrugo osnovati? Goriški Slovenci, ki imajo moče v svojej sredi, kakor dr. Tumo in druge, moče čistega rodoljubja in visokih sposobnostij, bodo vedeli kam se obrniti za dober svet. Najboljše bi seveda bilo, da stopi koji slovenski omikanec z mizarji v dogovor ter jih skuša po prav prostem načinu zjediniti ter celostvar vrediti. Prva naloga zadruga bi bila: vrediti si katalog v francoskem jeziku, razni izdelki v sliki in za stalno ceno, za začetek ne višjo, kot jo dobivajo od tržaških prekupcev, da pode-rejo vsako konkurenco. Te cenike (katologe) bi bi poslali vsem kupčevalcem za pohištvo v Egiptu. Cene iz Evrope so vedno „franco bordo“ Trst, tedaj se lahko za 1—2 forinta zvišajo. Po tem načinu bi se lahko znebili vseh laških prekupcev v Trstu. Zadruga bi seveda morala imeti svojo malo zalogo (magazin) v Trstu ter svojega odpravljavca. Ker so cene za prevoz v Aleksandrijo stalne in dobro tarifovane, bi si zadruga lahko že za vsak komad poprej izračunala „Lloydovo“ prevoznino. Odpravljavec bi imel tedaj le za to skrbeti, da spravi blago z železnice v zalogo in iz zaloge na ladijo in izplača od zadruga določeno „Lloydovo“ prevoznino. Še lažja je stvar, kedar postavlja zadruga blago naročevalcu v Egiptu le franco bordo, to je le na ladijo. Mesto odpravljavca v Trstu je tedaj tako priprosto, da bi je zamogel opravljati vsak zadrugar, ki zna le pisati in brati. S tem bi bilo že nekaj storjeno; zadrugar, ki dobi n. pr. zdaj za mizo 5 goldinarjev, bi lahko prišel na 7 ali 7½ gld., vtaknil bi tedaj večino zaslužka lačarkega prekupca sam v žep; tedaj polovico dobička, stroške zadruga odštete. S cenikom (katalogom) bi spravila zadruga pozornost egiptskih trgovcev pohištva na se, pomnožila tedaj lahko veliko svoj delokrog

Obrtnija.

Našim mizarjem.

Nekdaj je mizarstvo na Slovenskem bolje cvetelo, kakor sedaj. O uzrokih, vsled katerih hira ta obrt, ne mislimo govoriti, pač pa se nam zdi umestno in potrebno, da seznanimo naše mizarje z vsega uvaževanja vrednimi